

MADDE 9.2 BİLDİRİMİ

Ahmet Yıldırım/Türkiye (no. 3111/10)

Dava Grubuna İlişkin Olarak

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİ (İFÖD)

Tarafından Sunulmuştur

17 Ocak 2023

İFÖD, ifade özgürlüğünü savunan ve destekleyen bağımsız bir sivil toplum kuruluşudur.

DGI İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü

AİHM Kararlarının İnfazı Dairesi

F-67075 Strazburg Cedex

FRANSA

17.01.2023

İfade Özgürlüğü Derneği'nin ("İFÖD") Ahmet Yıldırım/Türkiye (no. 3111/10) Dava Grubu ile İlgili Madde 9.2 Bildirimidir.

1. Bu bildirim, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olan ve Türkiye'de düşünce ve ifade özgürlüğünü korumayı ve geliştirmeyi hedefleyen **İfade Özgürlüğü Derneği ("İFÖD")** tarafından hazırlanmıştır. İFÖD, 2021 yılından bu yana **Ahmet Yıldırım dava grubu** ile ilgili olarak Türk makamlarının genel önlemleri ısrarla tam ve etkili bir şekilde uygulamaması konusunda Bakanlar Komitesi'ne ("Komite") güncel bilgiler sunmaktadır.¹
2. Bu dava grubu kapsamında İFÖD Bakanlar Komitesi'ne, İnsan Hakları Derneği (İHD) ve ARTICLE 19 ile ortak bir Madde 9.2 bildirimini yapmıştır.² Bildirimde STK'ler, 5651 sayılı Kanun'da yapılan değişiklik ve bunların arka plan bilgilerini detaylı şekilde açıklamıştır. STK'ler ayrıca 5651 sayılı Kanun'un Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ("AİHS" veya "Sözleşme") madde 10 hükmü gereği olan **öngörülebilirlik kriterini karşılamadığını ve kamu makamlarının kötüye kullanımını engelleyecek güvencelerden yoksun olduğunu** gösteren örnek ve istatistikler sunmuştur.
3. Bu bildirim amacını, Bakanlar Komitesi'ni, 5651 sayılı Kanun'un yakın tarihli uygulaması hakkında bilgilendirmektir. Bu kapsamda İFÖD, 5651 sayılı Kanun ile ilgili sorunları ortaya koyacaktır. Bu sunumda **ilk olarak**, **Ahmet Yıldırım** dava grubuna ilişkin arka plan bilgisi ve uygulanmasının izlenmesinde yaşanan süreçler özetlenecektir. **İkinci bölümde**, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ("AİHM" veya "Mahkeme") erişim engelleme tedbirlerine ilişkin yakın tarihli içtihadına ilişkin genel bir çerçeve, Türkiye'yi de ilgilendirmesi hasebiyle, sunulacaktır. **Üçüncü bölümde**, Bakanlar Komitesi'nin Mart 2021 tarihli 1398. toplantısında alınan kararı hatırlatılacaktır. **Dördüncü bölümde**, Türk makamları tarafından 15.06.2022 tarihinde Madde 8.2a kapsamında sunulan Ek Bilgi Notu (DH-DD(2022)652), Komite'nin Mart 2021 tarihli kararı ışığında incelenecektir. **Beşinci bölümde** İFÖD, Hükümet tarafından sunulan emsal kararları değerlendirecektir. **Son olarak**, 5651 sayılı Kanun'a Ekim 2022 tarihinde getirilen değişiklikler açıklanacaktır. İFÖD tarafından yıllık olarak yayımlanan

¹ *Ahmet Yıldırım/Türkiye*, no. 3111/10, 18.12.2012; *Cengiz ve diğerleri/Türkiye*, no. 48226/10 ve 14027/11, 01.12.2015.

² İfade Özgürlüğü Derneği'nin *Ahmet Yıldırım* Dava Grubu (no. 3111/10) ile ilgili İHD ve ARTICLE 19 ile ortak yapmış olduğu Madde 9.2 Bildirimi için bkz. DH-DD(2021)144 https://ifade.org.tr/reports/rule9/IFOD_Rule9_AhmetYildirim_Group_Submission.pdf

raporlar kapsamında, erişim engelleme ve içerik çıkarma tedbirlerinin Türkiye’de uygulanmasına ilişkin yakın tarihli istatistikler de Komite’nin dikkatine sunulacaktır.³

Ahmet Yıldırım/Türkiye Dava Grubu Arka Plan Bilgisi

4. *Ahmet Yıldırım* dava grubu, 5651 sayılı Kanun’un **öngörülebilirlik şartını karşılamayan** ve başvuruçuların hukukun üstünlüğüne dayanan demokratik bir toplumda sahip olmaları gereken güvenceleri sağlamayan 8. maddesine dayanılarak bir internet sitesinin tamamına erişimin engellenmesi tedbirinin başvuruçuların **bilgi alma ve yayma haklarına** getirilen müdahaleye ilişkindir.
5. *Ahmet Yıldırım* dava grubu, yerel mahkeme kararları ile Google Sites ve Youtube platformlarının erişime engellenmesi nedeniyle başvuruçuların ifade özgürlüğünün ihlal edilmesine ilişkin iki davadan oluşmaktadır. Mahkeme’nin 10. maddenin ihlal edildiğine ilişkin sonucu temel olarak şu nedenlere dayanmaktadır:
 - a. 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesinden kaynaklanan, başvuruçunun ifade özgürlüğü hakkına yapılan müdahale, Sözleşme’nin **öngörülebilirlik şartını karşılamamış** ve başvuruçuya demokratik toplumda hukukun üstünlüğü ilkesi uyarınca gerekli korumayı sağlamamıştır;
 - b. Söz konusu tedbir, **keyfi etkiler yaratmıştır** ve yalnızca zararlı web sitesini engellemeyi amaçladığı söylenemeyecektir, zira ana web sitesi olan Google Sites’ta yer alan tüm sitelere erişimi engellediğinden, **önemli bir yan etki yaratmıştır**;
 - c. 5651 sayılı Kanun kapsamındaki **“yayın”** kavramı çok **geniş olup** İnternette yayınlanan her türlü veriyi kapsayabilecek niteliktedir ve bu Kanun kapsamında web sitelerine erişimin topyekûn olarak engellenmesine izin veren hiçbir hüküm bulunmamaktadır;
 - d. 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesi, bir engelleme kararının uygulanmasında idari bir organa (Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı- "TİB") geniş yetkiler vermiştir;⁴
 - e. İç hukuk, belirli bir web sitesine ilişkin engelleme kararının daha geniş olarak platformun veya web sitesinin tamamına erişimin engellenmesi aracı olarak kullanılmamasını sağlamak için herhangi bir güvence sağlamadığından, web sitelerinin engellenmesine ilişkin **hukuki inceleme usulü**, kötüye kullanımı önleme **kriterlerini karşılamak için yetersizdir**.
6. Mahkeme, *Cengiz ve diğerleri* kararında mağdur statüsü açısından bazı önemli ek sonuçlara da ulaşmıştır:
 - a. Mağdur statüsü açısından Mahkeme, **herhangi bir başvuruçunun bir İnternet sitesine erişimi engelleyen bir tedbirin mağduru olduğunu iddia edip**

³ Yaman Akdeniz ve Ozan Güven, “EngelliWeb 2021: Üst Düzey Kamu Şahsiyetlerinin İncinen İtibar, Onur ve Haysiyet Yılı”, Ekim 2022, İfade Özgürlüğü Derneği, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2021.pdf.

⁴ TİB, Ağustos 2016’da kapatılmıştır. Sonrasında, 5651 sayılı Kanun’da yapılan değişiklik ile kurulan Bilgi Teknolojileri İletişim Başkanlığı (BTK), halihazırda aynı yetkileri haizdir.

edemeyeceği sorusunun, her bir davanın özel koşullarına, özellikle de kişinin ne şekilde ilgili İnternet sitesini kullandığına ve tedbirin kendisi üzerindeki potansiyel etkisine bağlı olduğunu belirtmiştir;

- b. YouTube, bir platform olarak yalnızca sanatsal ve müzikal çalışmalara ev sahipliği yapmakla kalmamaktadır, aynı zamanda vatandaş gazeteciliğinin ortaya çıkmasını teşvik eden siyasi konuşmalar ve politik ve sosyal faaliyetler için çok popüler bir platform niteliğindedir.
7. Bu kararların tam olarak uygulanması için gerekli genel önlemlerle ilgili olarak, Bakanlar Komitesi, yetkilileri aşağıdakileri sağlamak için 5651 sayılı Kanun'u değiştirmeye çağırmıştır:
- i. **Öngörülebilirlik ve açıklık gerekliliklerini karşılanması** ve idare tarafından kötüye kullanmayı önlemek için **etkili önlemlerin alınması**;
 - ii. İnternet sitelerine **erişimi engelleyen tedbirlerin keyfi etkiler yaratmaması** ve siteye erişimin topyekûn engellenmesine neden olmaması
8. Türk hükümeti, bu gruba ilişkin olarak 2014 yılında [DH-DD(2014)161] ile [DH-DD(2014)916], 2017 yılında [DH-DD(2017)1157] ve 2021 yılında [DH-DD(2021)51] olmak üzere dört farklı eylem raporu sunmuştur. Son eylem raporunda Türk yetkililer, 7188 ve 7253 sayılı Kanunlar ile yapılan yasal değişikliklerden bahsetmiştir. İFÖD ve diğer STK'ler, 26.01.2021 tarihinde Madde 9.2 bildirimini sunmuş ve bildirimden önce yapılan yasal değişiklikler ve Kanun'un uygulanmasına ilişkin detaylı istatistikler konusunda Komite'yi bilgilendirmiştir.
9. Bakanlar Komitesi 9-11 Mart 2021 tarihide gerçekleşen 1398. toplantısında *Ahmet Yıldırım* dava grubunun uygulanmasının izlenmesine devam edilmesine ilişkin karar almıştır.⁵ Hükümet, 15.06.2022 tarihinde Madde 8.2a kapsamında bir Ek Bilgi Notu sunmuştur.⁶

Mahkeme'nin Erişim Engelleme Tedbirlerine İlişkin Son Dönem İçtihadı

10. Bu dava grubu kapsamındaki kararları müteakip Mahkeme, erişimin topyekûn engellenmesine ilişkin Rusya aleyhine verdiği yakın tarihli kararlarda⁷, Türkiye aleyhine verdiği kararlarında erişim engellemeye ilişkin belirlediği ilkeleri ve standartları genişletmiş ve ilerletmiştir.
11. Mahkeme'ye göre, İnternet artık bireylerin **bilgi ve fikir alma ve yayma özgürlüğünü** kullandıkları temel araçlardan biri haline gelmiştir ve Sözleşme'nin 10. maddesi **yalnızca bilgi yayma hakkını değil kamunun bilgi alma hakkını da korumaktadır.**

⁵ Bkz. CM/Del/Dec(2021)1398/H46-31.

⁶ Bkz. DH-DD(2022)652.

⁷ Kablis/Rusya, no. 48310/16 ve 59663/17, 30.04.2019; OOO Flavus veDiğerleri/Rusya, no. 12468/15 23489/15 19074/16, 23.06.2020; Bulgakov/Rusya, no. 20159/15, 23.06.2020; Engels/Rusya, no. 61919/16, 23.06.2020; Vladimir Kharitonov/Rusya, no. 10795/14, 23.06.2020; OOO Informatiionnoye Agentstvo Tambov-Inform/Rusya, no. 43351/12, 18.05.2021; Taganrog LRO ve diğerleri/Rusya, no. 32401/10 44285/10 3488/11 3492/11 14821/11 17552/11 2269/12 5547/12 76162/12 74387/13 79240/13 28108/14 2861/15 15962/15 16578/15 24622/16 10188/17 39417/17 3215/18 44386/19, 07.06.2022

12. Özetlemek gerekirse Mahkeme, *Ahmet Yıldırım ve Cengiz ve diğerleri* kararlarında belirlediği erişim engellemelere ilişkin standartları yükseltmiştir. Mahkeme, “bir internet sitesinin tamamına erişimin engellenmesi kararı, hukuka aykırı içeriği hedefleyen tedbirden bağımsız olarak tek başına, özel olarak ve Sözleşme’nin 10. Maddesi kapsamında Mahkemece belirlenen kriterlere uygun şekilde **meşrulaştırılmalıdır.**”⁸ Mahkeme’nin açıkça belirttiği üzere, “istisnai tedbirler, hukuka aykırı içeriğin engellenmesini meşru gösterdiği takdirde erişimin engellenmesine karar veren kamu otoritesi, tedbirin yalnızca hukuka aykırı içeriği hedef aldığından ve uygulanma türünden bağımsız olarak keyfi veya aşırı yan etkiye sebep olmadığından emin olmalıdır. Ayrım gözetmeyen ve **hukuka aykırı içerikleri hedef alan bir engelleme tedbiri**, bir internet sayfasındaki hukuka uygun içerikler üzerinde yan etki ile müdahale teşkil ettiği ölçüde o internet sitesinin sahibinin haklarına keyfi bir müdahale anlamına gelecektir.”⁹
13. Mahkeme’ye göre, “hukuka uygun içeriklere erişimin engellenmesi, **kapsamı sınırlı bir erişim engelleme tedbirinin otomatik bir sonucu olamaz.**”¹⁰ Rusya aleyhine verdiği kararlarında Mahkeme, başvuruçuların web siteleri veya sosyal medya hesaplarına erişimin engellenmesinin meşrulaştırılmadığı takdirde **topyekûn engelleme tedbirinin meşru bir amacı bulunmadığına hükmedileceğini** belirtmiştir. Mahkeme, özellikle de erişim engellenmesi tedbirinin hukuka uygun içeriklere uzandığı veya hukuka aykırı olmayan içerikler üzerinde önemli bir yan etkiye sebep olduğu durumlarda, **yerel makamlara fazla bir manevra alanı bırakmamaktadır.**¹¹
14. AİHM, Rusya aleyhine verdiği kararlarda ayrıca, Taraf Devletlerin erişim engelleme yolu ile ifade özgürlüğüne müdahale ettikleri durumlarda **dikkate alınması gereken usuli güvenceleri** de açıklığa kavuşturmuştur.¹² Mahkeme şu usuli güvenceleri dile getirmiştir:
- i. Websitelerin sahiplerinin **sürece dahil edilmesi** gerekliliği;
 - ii. Hak ve çıkarları etkilenecek kişilere **önceden haber verilmesi** gerekliliği;
 - iii. Uygulanmasından önce **tedbirin etkisinin analiz edilmesi** veya süratli bir uygulama halinde bunun gerekçelendirilmesi, hukuka aykırı içeriklerin kaldırılması seçeneğinin sunulması gerekliliği;
 - iv. **Tedbirden etkilenen kişilerin dinlenilmesi** ve karara itiraz edebilmelerinin sağlanması gerekliliği.¹³

⁸ Vladimir Kharitonov/Rusya, no. 10795/14, 23.06.2020, § 38.

⁹ Ibid., § 46.

¹⁰ Bu ilkenin Sözleşme’nin 9 ve 10. maddeleri ile ilişkili olarak uygulandığı yakın tarihli bir örnek için bkz. *Taganrog LRO ve diğerleri/Rusya*, nos. 32401/10, 44285/10, 3488/11, 3492/11, 14821/11, 17552/11, 2269/12, 5547/12, 76162/12, 74387/13, 79240/13, 28108/14, 2861/15, 15962/15, 16578/15, 24622/16, 10188/17, 39417/17, 3215/18, 44386/19, 07.06.2022, § 231.

¹¹ Güngördü, A., *The Strasbourg Court Establishes Standards on Blocking Access to Websites*, Strasbourg Observer, <https://strasbourgoobservers.com/2020/08/26/the-strasbourg-court-establishes-standards-on-blocking-access-to-websites/>

¹² *OOO Flavus ve diğerleri/Rusya*, no. 12468/15, 23489/15, 19074/16, 23.06.2020; *Bulgakov/Rusya*, no. 20159/15, 23.06.2020; *Engels/Rusya*, no. 61919/16, 23.06.2020; *Vladimir Kharitonov/Rusya*, no. 10795/14, 23.06.2020.

¹³ Ibid.

15. Sözleşme'nin gelişime açık yorumu gereği, bu dava grubunun uygulanmasının izlenmesinde Mahkeme'nin gelişen içtihadının da dikkate alınması gerekmektedir.

Bakanlar Komitesi'nin 1398. Toplantısı ve Alınan Kararlar

16. Bakanlar Komitesi, 1398. toplantısında *Ahmet Yıldırım* dava grubunun uygulanmasının izlenmesine devam edilmesine ilişkin karar almıştır. Komite, ilgili mevzuatın halen "Mahkeme'nin tespit ettiği sorunlara neden olmaya devam ettiğini, suça konu içeriğin engellenmesinin mümkün olmadığı hallerde **web sitesinin tamamına erişimin engellenmesinin halen mümkün olduğunu** ve bu tedbirin gereklilik kriteri bağlamında bir **ölçülülük testine tabi tutulmadığını**" belirtmiştir.¹⁴ Komite, diğer konuların yanında, tedbirin kapsamı konusunda sıkı bir denetim mekanizması ve kötüye kullanımı tespit edecek yargısal bir denetim bulunmaması da göz önüne alındığında, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) yetkilerine ilişkin olarak endişelerini dile getirmiştir.

17. Komite, Venedik Komisyonu'nun 5651 sayılı Kanun'a ilişkin Görüşüne atıfla, bu dava grubuna ilişkin Mahkeme'nin tespitlerini dikkate alan yasal değişiklikleri gerçekleştirme konusunda Hükümet'i teşvik etmiştir. Venedik Komisyonu, BTK başkanının erişim engelleme kararı alma yetkisinin ortadan kaldırılması tavsiyesinde bulunmuştur.¹⁵ Aşağıda detaylıca açıklandığı üzere, bu tavsiyeye rağmen, 5651 sayılı Kanun'a Ekim 2022'de getirilen değişikliklerle BTK başkanının yetkileri genişletilmiş ve bu kararların Sözleşme ile uyumlu bir yargısal denetimine ilişkin bir iyileştirme yapılmamıştır.

18. Komite ayrıca Hükümet'ten, "son üç yılda BTK başkanı ve mahkemeler tarafından erişime engellenen URL adresleri ve web siteleri ile yayından çıkarılan içeriklerin toplam sayısının, dayanak kanun hükümleri ile birlikte sunulmasını ve mahkemeler tarafından reddedilen erişim engelleme talepleri ile bunların gerekçelerinin sunulmasını istemiştir." Komite, 31.03.2022 tarihine kadar söz konusu verilerin sunulmasını talep etmiştir.¹⁶ Hükümet, süresi içinde bu bilgileri sunmamış fakat 15.06.2022 tarihinde bir Ek Bilgi Notu sunmuştur.

Hükümet'in Haziran 2022 tarihli Ek Bilgi Notunun Değerlendirilmesi

19. Öncelikle belirtilmesi gereken husus, Hükümet'in Komite'nin kararına uymuş olduğunun söylenmesinin mümkün olmadığıdır. Hükümet'in sunduğu Madde 8.2a bildirim, öngörülen sürenin geçmesinden sonra sunulmuş olup **Komite tarafından talep edilen bilgi ve istatistikleri içermemektedir**. Bildirim genel olarak, Komite'ye daha önce sunulmuş birtakım bilgilerin tekrar edilmesinden ibarettir.

20. Ek Bilgi Notu, 5651 sayılı Kanun'a 2019 ve 2020 yılında getirilen değişikliklerin, daha önce Komite'ye sunulmuş olmasına karşın, tekrar edilmesinden ibarettir. Ek Bilgi Notu'nun sunumu tarihi itibarıyla, Kanun'da yapılan 13.20.2022 tarihli değişiklikler bulunmamakta olup söz konusu değişiklikler İFÖD tarafından aşağıda incelenecektir.

¹⁴ CM/Del/Dec(2021)1398/H46-31, para. 6 (Vurgu orijinal metinde).

¹⁵ Venice Commission, Opinion on Law No.5651 on Regulation of Publications on the Internet and Combating Crimes Committed by Means of Such Publications (No. 805/2015) CDL-AD(2016)011, para. 53.

¹⁶ DH-DD(2022)652, para. 5.

21. Madde 8.2a sunumu, mahkemelerin gerekçeli karar verme yükümlülüklerine ilişkin anayasada ve usul kanunlarında yer alan genel nitelikli maddelerin sıralanması ile başlamaktadır (paragraf 16 ve 18). Söz konusu kuralların Komite'nin yöneltmiş olduğu sorular ile ilgili olmadığı ve bu kuralların, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi gibi özel kanun maddelerinde yeterli yasal güvencelerin bulunmaması halinde mahkemelerin gerekçeli karar vermelerini sağlamakta yetersiz kaldığı izahattan varestedir.
22. Hükümet, 5651 sayılı Kanun'un 8/17 hükmüne atıfla, web sitelerine erişimin topyekûn engellenmesi tedbirinin kanuni dayanağının artık bulunduğunu belirtmiştir. Buna karşın Mahkeme'nin *Ahmet Yıldırım* kararının gerekçesi ve bu dava grubunun uygulanmasının izlenmesi süreci, yalnızca müdahalenin kanuni dayanağının bulunmaması ile değil, aynı zamanda bu türden kanun hükümlerinin yasa kalitesinde olmaması nedeniyle de başvuruçuların ifade özgürlüklerinin ihlal edilmiş olması ile ilgilidir. Kanun'un bugünkü halinde, BTK başkanının hâkim onayı olmaksızın erişim engelleme kararı alabilmesi yetkisi halen devam etmekte olup son değişiklikler ile bu yetkinin kapsamı daha da genişletilmiştir. Bunun yanında, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin, Sözleşmeciler Devletler tarafından kişilerin ifade özgürlüklerine getirilen müdahalelerde dikkate alınacak **usuli güvencelerden yoksun** olduğu izahattan varestedir.¹⁷
23. Hükümet, BTK başkanı tarafından alınan erişim engelleme kararlarının beraat veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlar neticesinde 5651 sayılı Kanun'un md. 8/7-8 hükümlerine göre kaldırılmasının, söz konusu kararların yargısal denetimini teşkil ettiğini ileri sürmüştür. Bu önerme birkaç açıdan hatalıdır: **İlk olarak**, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinde yer alan suçlara ilişkin açılan soruşturma ve kovuşturma dosyaları sınırlı sayıda. Bu nedenle, bu suçlar ile bağlantılı olarak alınan erişime engelleme kararları her daim soruşturma ve kovuşturmayaya dönüşmemektedir. Bu durum, 8/A ve 9. maddelere dayanan erişim engelleme kararları için de geçerlidir. **İkinci olarak**, söz konusu cezai kovuşturmalar yalnızca sanıkların cezai sorumlulukları ile sınırlı olup hiçbir surette BTK başkanınca verilen erişim engelleme kararlarına ilişkin bir inceleme yapılmamaktadır. Erişim engelleme kararları, teorik olarak geçici bir tedbir olduklarından bu suçlara ilişkin ceza yargılamaları yalnızca sanıklar hakkındaki suç isnadına yönelik olarak yürütülmektedir. Bu nedenle, Mahkeme ve Komite tarafından da belirtildiği üzere, söz konusu ceza davaları kapsamında, erişim engelleme kararlarının gereklilik veya ölçülülük incelemeleri yapılmamaktadır. **Üçüncü olarak**, nadir de olsa beraat veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlar verilse dahi, söz konusu web sitelerine, bu kararların verildiği tarihe kadar ulaşmak mümkün olmamaktadır. Öyle ki, beraat kararları dahi BTK başkanınca verilen erişim engelleme kararlarının kaldırılması için yeterli olmamaktadır. Korkut Duman başvurusunda¹⁸, hakkında verilen beraat hükmüne rağmen başvuruçunun web sitesinin erişime engellenmesi kararının kaldırılmaması nedeniyle ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiği iddia edilmiştir. Anayasa Mahkemesi ilginç bir şekilde başvuruçunun beraat kararını BTK'ye iletmemiş olması nedeniyle başvuruyu kabul edilemez

¹⁷ *OOO Flavius ve diğerleri/Rusya*, no. 12468/15 23489/15 19074/16, 23.06.2020; *Bulgakov/Rusya*, no. 20159/15, 23.06.2020; *Engels/Rusya*, no. 61919/16, 23.06.2020; *Vladimir Kharitonov/Rusya*, no. 10795/14, 23.06.2020.

¹⁸ Korkut Duman, Başvuru No: 2013/7896, 20.04.2016.

bulmuş olsa da 5651 sayılı Kanun hükmü, beraat kararının BTK'ye re'sen iletileceğini açıkça düzenlemektedir. **Son olarak**, herhangi bir ceza soruşturması veya kovuşturmasının açılmaması halinde, söz konusu sitede yer aldığı iddia edilen hukuka aykırı içeriklere ilişkin bir mahkeme kararı bulunmamasına rağmen BTK başkanı tarafından verilen erişim engelleme kararları sonsuza dek yürürlükte kalmaktadır. Özetle, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesine dayanarak sınırsız süreli erişim engelleme kararlarının verilmesini önleyen herhangi bir usuli güvence bulunmamaktadır.

24. Hükümet sunumunda ayrıca, sosyal medya ağ sağlayıcılarının Türkiye'de temsilci bulundurma yükümlülüğü gibi, dava grubu ile ilgisi bulunmayan bilgilere yer vermiştir. Ne var ki bu izleme prosedürü, *Ahmet Yıldırım* dava grubu kapsamında Türkiye'nin yükümlülüklerinin yerine getirilmesine ilişkindir. Hükümet ise yeni düzenlemeler ile şirketlere getirilen yükümlülükleri betimlemekte ve şirketler tarafından bu yükümlülükler uylmasının, Türkiye'nin bu dava grubu kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesi anlamına geleceğini iddia etmektedir. Şirketler tarafından yerine getirilen yükümlülüklerin, Sözleşmeci Devletler *yerine* insan haklarının korunması ve gerçekleştirilmesinin sağlandığı anlamına gelmeyeceği izahtan varestedir.
25. Bu kapsamda İFÖD, otoritelerin “uyar-ve-kaldır” yöntemini izledikleri yönündeki Hükümet iddialarının da yanlış ve yanıltıcı olduğu vurgulamakta fayda görmektedir. İFÖD tarafından sunulan önceki bildirimde de belirtilmiş olduğu üzere, Kanun'da böyle bir usul öngörülmemiştir. Benzer şekilde uygulamada da mahkemeler ve idari makamlar, erişim engelleme ve içerik çıkarma kararı alınmadan önce ilgililere haber verilmesi gerekliliği AİHM tarafından ifade edilmiş olmasına karşın¹⁹ bu yönde bir bildirimde bulunmamaktadır.
26. Hükümet'in iddia ettiğinin aksine “uyar-ve-kaldır” mekanizmasının²⁰ yasal dayanağının bulunmayışı ve adil yargılama, usuli güvenceler ile itiraz mekanizmalarının yokluğu, Sözleşme'nin 10. maddesinde öngörülen standartların yerine getirilmediğini göstermektedir.²¹ AİHM *Engels/Rusya* kararında, başvurucunun “**hukuka aykırı olduğu iddia edilen içeriği kaldırmak veya web sitesine erişimin engellenmesi seçenekleri arasında kaldırdığını**” ve bunun “**erişim engellemeden kaçınmak için bahse konu içeriği sitesinden kaldırmasına neden olduğunu**” belirtmiştir. Mahkeme'ye göre Sözleşme'nin 10. Maddesi yalnızca bilgi yayma hakkını değil **kamunun bilgi alma hakkını** da koruduğundan bu durum, “bir kamu otoritesi tarafından” **kamunun bilgi alma ve yayma hakkına yapılan** bir müdahale teşkil etmektedir.²² Mahkeme'ye göre, “**bu derece muğlak ve aşırı geniş bir hüküm, öngörülebilirlik kriterini karşılamamaktadır**. Bu hüküm web sitesi sahiplerinin, ne türden içerikler nedeniyle web sitelerinin tamamının engellenebileceğini öngöremedikleri için

¹⁹ *OOO Flavus ve diğerleri/Rusya*, § 40.

²⁰ Uyar-ve-kaldır mekanizması, 5651 sayılı Kanun'un 8, 8/A, 9 veya 9/A maddelerinin hiçbirinde yer almamaktadır.

²¹ Bkz. *OOO Flavus ve diğerleri/Rusya*, no. 12468/15, 23.06.2020, §§ 38-44; *Ahmet Yıldırım/Türkiye*, no. 3111/10, § 66; *Kablis/Rusya*, nos. 48310/16 and 59663/17, 30.04.2019, § 94. Ayrıca bkz. *Bulgakov/Rusya*, no. 20159/15, 23.06.2020; *Engels/Rusya*, no. 61919/16, 23.06.2020; *Vladimir Kharitonov/Rusya*, no. 10795/14, 23.06.2020.

²² *Engels/Rusya*, no. 61919/16, 23.06.2020, § 25.

sitelerinde yer alan **içerikleri denetleme imkanlarını ortadan kaldırmaktadır.**²³ Bu nedenle Komite Hükümet'i, uyar-ve-kaldır mekanizmasının hukuki dayanağını, bu yöntemi uygulayan makamların isimlerinin listesini ve bu suretle alınmış kararlara ilişkin bazı örnekler sunmaya davet etmelidir.

27. Hükümet sunumunda ayrıca, Anayasa Mahkemesi içtihadının AİHM içtihadı ile uyumlu olduğunu gösterir nitelikte oldukları iddiası ile, AYM'nin *Ali Ergin Demirhan*²⁴ and *Wikimedia Foundation Inc.*²⁵ kararlarına atıf yapmıştır. **İlk olarak** belirtilmesi gereken, bu kararların Kanun'un 8. maddesi değil 8/A maddesi ile ilgili olduğudur. Bahsi geçen kararlar 5651 sayılı Kanun'da öngörülen farklı bir tedbir türüne ilişkin olup *Ahmet Yıldırım* dava grubu ise 8. madde kapsamı ile sınırlıdır. **İkinci olarak**, atıf yapılan kararların kendiliğinden Sözleşme ile uyumluluk anlamına gelmesi mümkün değildir çünkü ilk başvuru, 8/A maddesi ile ilgili başka iki başvuru²⁶ ile birlikte AİHM önünde halen derdest olup ikinci başvuru ise kabul edilebilirlik kriterlerine ve AYM'nin etkili bir iç hukuk yolu olup olmadığına ilişkindir. Buna karşın, İFÖD'ün EngelliWeb 2021 raporunda tespit edildiği üzere, AYM kararlarının varlığına karşın yerel mahkemeler tarafından 2019-2021 yılları arasında verilen 8/A kararlarının hiçbirinde AYM kararlarına atıf yapılmamış ve bu kararlarda belirlenen ilkeler uygulanmamıştır.²⁷ Bunun yanında, AYM'nin ifade özgürlüğü hakkının ihlaline karar vermiş olduğu 8/A başvurularının varlığına karşın OdaTV, Independent Turkish ve JinNews gibi haber platformları halen peş peşe kararlar ile erişime engellenmektedir.²⁸ Anayasa Mahkemesi; JinNews, OdaTV ve Independent Turkish başvuruları önünde uzun bir süredir bekliyor olmasına rağmen Eylül 2020'den bu yana hiçbir 8/A başvurusunu karara bağlamamıştır. Anayasa Mahkemesi'nin 8/A kararlarındaki ilkeli tutumuna karşın 2021 yılında 76 farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen 375 kararın hiçbirinde AYM kararlarına atıf yapılmamıştır.²⁹ Sulh ceza hakimliklerinin bu konudaki karnesinin, önceki yıllarda da bundan daha iyi olduğu söylenemez.

²³ *Ibid.*, § 27.

²⁴ Ali Ergin Demirhan (1), B. No. 2015/16368, 11.03.2020 ve Ali Ergin Demirhan (2), B. No. 2017/35947, 09.09.2020.

²⁵ B. No. 2017/22355, 26.12.2019.

²⁶ *Ali Ergin Demirhan (Sendika.org)/Türkiye*, no. 10509/20, başvuru 10.02.2020 tarihinde yapılmış ve 27.07.2020 tarihinde Hükümet'e bildirilmiştir; *Akdeniz ve Altıparmak/Türkiye*, no. 5568/20, başvuru 14.01.2020 tarihinde yapılmış ve 26.08.2020 tarihinde Hükümet'e bildirilmiştir; *Akdeniz ve Altıparmak/Türkiye*, no. 35278/20, başvuru 28.07.2020 tarihinde yapılmış ve 09.02.2021 tarihinde Hükümet'e bildirilmiştir. Daha fazla bilgi için bkz. Y. Akdeniz, *The Calm Before the Storm? The Inadmissibility Decision in Wikimedia Foundation v. Turkey*, 18.04.2022, <https://strasbourgobservers.com/2022/04/18/the-calm-before-the-storm-the-inadmissibility-decision-in-wikimedia-foundation-v-turkey/>

²⁷ EngelliWeb 2021, s. 31.

²⁸ Bkz. BirGün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş., B. No: 2015/18936, 22.05.2019; Baransav ve Keskin Kalem Yay. Tic. A.Ş., B. No: 2015/18581, 26.09.2019; Cahit Yiğit (Yüksekovaguncel.com), B. No: 2016/2736, 27.11.2019; Tahsin Kandamar (Siyasihaber.org & Siyasihaber1.org), B. No: 2016/213, 28.11.2019; Wikimedia Foundation ve diğerleri, B. No: 2017/22355, 26.12.2019; Ali Ergin Demirhan (Sendika.Org), B. No: 2015/16368, 11.03.2020; Ali Ergin Demirhan (2) (Sendika.Org) B. No: 2017/35947, 09.09.2020.

²⁹ EngelliWeb 2021, p. 31.

28. Yukarıdaki analiz ve gözlemler ışığında, Türk hukuk sistemi ve yargısal uygulamasının, Mahkeme'nin standartları ve Komite'nin tavsiyeleri ile uyum içinde olmadığı açıkça görülmektedir.

Hükümetin Sunduğu Emsal Kararların Değerlendirilmesi

29. Hükümet'in Haziran 2022 bildiriminde, sulh ceza hakimlikleri tarafından reddedilen erişimin engellenmesi taleplerine ilişkin beş farklı karar sunulmuştur.³⁰ Öncelikle belirtilmesi gereken husus, bu kararların hiçbirinin BTK başkanı tarafından Kanun'un 8/4 maddesi kapsamında verilen kararların yargısal denetimine ilişkin olmadığıdır. Sunulan kararlardan ikisi, Bursa İl Jandarma Komutanlığı'nın 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında buldukları talebe ilişkin olup (Hükümet Bildirimi Ek 1 ve 2. sayfalar: Bursa 3. Sulh Ceza Hakimliği'nin 2020/6472 D. İş sayılı ve Bursa 2. Sulh Ceza Hakimliği'nin 2021/3849 D. İş sayılı kararları)³¹ diğer üç karar ise (Hükümet Bildirimi Ek 3-6 sayfaları: İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği'nin 2022/153 D. İş sayılı kararı; Sayfa 7-8: İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği'nin 2021/2407 D. İş sayılı kararı; Sayfa 10: Denizli 2. Sulh Ceza Hakimliği'nin 2021/4066 D. İş sayılı kararı) gerçek kişiler tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında kişilik haklarının korunması gerekçesiyle yapılan başvuruları ilgilendirmektedir. Bu kararların içeriğine ilişkin detaylı bir inceleme yapmaya gerek olmadan söylenmesi gereken ilk şey, kararların hiçbirinin *Ahmet Yıldırım* dava grubunun konusunu teşkil eden 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile ilgili olmadığıdır. Bu nedenle Hükümet, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin Mahkeme'nin içtihadında belirtilen kanunilik ilkesini karşıladığına veya Sözleşmeciler Devletler tarafından ifade özgürlüğü hakkına erişim engelleme tedbirleri ile müdahale getirilirken dikkate alınması gereken usuli güvenceleri içerdiğine ilişkin herhangi bir kanıt sunamamıştır.³²

5651 sayılı Kanun'a 7418 Sayılı Kanun ile Ekim 2022 Tarihinde Getirilen Değişiklikler ve İFÖD'ün Gözlemleri

30. Yukarıda bahsedildiği üzere, 5651 sayılı Kanun'da son değişiklik, 13.10.2022 tarihinde 7418 sayılı Kanun ile gerçekleştirilmiştir. Bu değişiklikler, Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu dahil birçok uluslararası denetleme mekanizması ve STK'ler tarafından eleştirilmiştir.³³ Geniş tartışmalara neden olan dezenformasyon suçu düzenlemesini getirmenin yanında 7418 sayılı Kanun ile aynı zamanda BTK başkanının 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamındaki yetkileri de genişletilmiştir. **İlk olarak**, 5651 sayılı Kanunun 8. maddesinin birinci fıkrasında sayılan **katalog suçlara**, 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî

³⁰ Hükümet, 15.06.2022 tarihli bildiriminde ekinde beş farklı hakimlikçe verilmiş beş emsal karar sunmuştur: Bursa 3. Sulh Ceza Hakimliği, İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği, İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği, Bursa 2. Sulh Ceza Hakimliği ve Denizli 2. Sulh Ceza Hakimliği.

³¹ Ayrıca belirtmelidir ki, Bursa İl Jandarma Komutanlığı tarafından 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında <https://partizanarsiv5.net/> alan adına erişime engellenmesi talebi Bursa 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmişse de bu alan adı daha sonra Hatay 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin 2022/883 D. İş sayılı ve 22.02.2022 tarihli kararı ile erişime engellenmiştir.

³² *OOO Flavius ve diğerleri/Rusya*, no. 12468/15 23489/15 19074/16, 23.06.2020; *Bulgakov/Rusya*, no. 20159/15, 23.06.2020; *Engels/Rusya*, no. 61919/16, 23.06.2020; *Vladimir Kharitonov/Rusya*, no. 10795/14, 23.06.2020.

³³ Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu, Venedik Komisyonu ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü'nün, Türk Ceza Kanunu'nun "Yanlış veya Yanıltıcı Bilgi" Maddesi Taslağı Üzerine Ortak Acil Görüşü, (07.10.2022), [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-PI\(2022\)032-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-PI(2022)032-e).

İstihbarat Teşkilâtı Kanunu'nun 27. maddesinin birinci³⁴ ve ikinci³⁵ fıkrasında yer alan suçlar, 8/1-ç bendi ile eklenmiştir.

31. İkinci olarak, BTK başkanına re'sen erişim engelleme ve içerik çıkarma yetkisi veren 8/4 hükmünde esaslı bir değişiklik yapılmıştır. Hükmün asıl halinde, 8. madde ihlaline neden olan içeriğin bulunduğu web sitesinin içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında olması halinde BTK Başkanı veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulursa bile içeriği çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik, fuhuş veya kumar gibi katalog suçları oluşturan yayınlar varsa re'sen Başkan tarafından erişim engelleme kararı verileceği düzenlenmişti. Bu ikili düzenleme Ekim 2022 değişiklikleri ile 8/4 hükmünden çıkarılmıştır. Bu değişiklik masum veyahut kağıt üstünde bir değişiklik gibi görünse de BTK başkanının re'sen karar alma yetkisinin genişletilmesi anlamına gelmektedir. Buna karşın, Anayasa Mahkemesi, Türkiye dışında barındırılan "müstehcen" İnternet sitelerine erişimi engelleme yetkisinin (madde 8 (1) (5)) 5651 sayılı Kanunun 8 (4) maddesi uyarınca BTK Başkanına verilmesinin oy çokluğu ile Anayasaya aykırılık teşkil ettiğine karar vermiş ve AYM bu nedenle ilgili hükmü iptal etmiştir. AYM kararında söz konusu maddenin, idareye "*kitlesel haberleşme sitelerin de yer alan içeriği suç oluşturabilecek yayınlar nedeniyle hâkim onayı olmaksızın sitenin tümüne yönelik olarak resen erişimin engellenmesi kararı verilmesi*" yetkisi verdiği belirtilmiştir.³⁶ Mahkeme'nin kararı, 07.02.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu tarihe kadar geçen bir yıllık sürede 5651 sayılı Kanun'da herhangi bir değişiklik yapılmadığından, BTK başkanının yurt dışındaki müstehcen sitelere erişimin engellenmesi kararını re'sen alma yetkisi kalkmıştır. Buna karşın İFÖD'ün EngelliWeb 2021 raporunda tespit edildiği üzere, BTK başkanı iptal kararına rağmen 2019'dan bu yana hukuka aykırı idari işlemlerle re'sen erişim engelleme kararları almaya devam etmiştir.³⁷ Ekim 2022 değişiklikleri ile bu iptal kararının etrafından dolaşarak bu "sorun" ortadan kaldırılmıştır.

32. Son olarak, Ekim 2022 değişiklikleri ile BTK başkanının yetkilerinin genişletilmesi nedeniyle, 8. Madde yükümlülüklerine uyulmaması halinde sosyal ağ sağlayıcıları çok yüksek idari para cezaları ve diğer türlü yaptırımlarla karşılaşacaktır. **BTK başkanının md. 8 ve 8/A kapsamında verdiği kararlara uyulmaması halinde sosyal ağ sağlayıcılar hakkında ek olarak 6 ay boyunca reklam alma yasağı ve bant genişliğinin yüzde 90 oranında daraltılması yaptırımları öngörülmüştür.**³⁸ Sulh ceza hakimliği kararına ihtiyaç duyulsa da **bant genişliğinin yüzde 90 oranında daraltılması tedbiri, o sosyal ağ sağlayıcısının kullanıcıları açısından uygulamada topyekûn bir yasak anlamına gelecektir.** Bu bildirimde sunulanlardan açıkça görüldüğü üzere **sulh ceza hakimlikleri, ölçülülük ve gereklilik testlerini uygulamakla yükümlü olmayıp** BTK başkanı veya sulh ceza

³⁴ Millî İstihbarat Teşkilatının görev ve faaliyetlerine ilişkin bilgi ve belgeleri, yetkisiz olarak alan, temin eden, çalan, sahte olarak üreten, bunlar üzerinde sahtecilik yapan ve bunları yok eden kişiye dört yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

³⁵ MİT mensupları ve ailelerinin kimliklerini, makam, görev ve faaliyetlerini herhangi bir yolla ifşa edenler ile MİT mensuplarının kimliklerini sahte olarak düzenleyen veya değiştiren ya da bu sahte belgeleri kullananlara üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası verilir.

³⁶ Anayasa Mahkemesi Kararı no. E. 2015/76., K. 2017/153, 15 Kasım 2017, Resmi Gazete, no. 30325, 7.02.2018.

³⁷ Bkz. EngelliWeb 2020: Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2020.pdf

³⁸ 5651 sayılı Kanun Ek Madde 4/10-11.

hakimlikleri tarafından alınan kararlar, **Sözleşme'ye uygun bir denetim sürecinden geçmemektedir.**³⁹

33. Bütün bunların yanında, Ek Madde 4 fıkra 6,7,13,16,18 ve 19 ile getirilen yükümlülüklerle sosyal ağ sağlayıcılar tarafından uyulmaması halinde Ek Madde 4/20⁴⁰ hükmü gereği BTK başkanı tarafından bir önceki takvim yılındaki küresel cirosunun yüzde üçüne kadar idari para cezası verilebileceği düzenlenmiştir. **Bu denli ağır bir finansal yaptırım kararının alınması sürecinde ölçülülük değerlendirmesinin yapılmaması veya bir mahkeme kararına ihtiyaç duyulmaması, Mahkeme ve Komite tarafından dikkat çekilen güvencelerin olmadığı anlamına gelmektedir.** Karar alma sürecinde mahkeme kararına ihtiyaç duyulmaması, bu tedbirlere karşı tek yargısal denetim yolunun uzun süren idari dava süreci olması sonucunu doğurmaktadır.
34. Yukarıda özetlendiği üzere 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinde yer alan katalog suçlar listesinin genişletilmesi ve öngörülen yeni idari yaptırımlar, **idarenin yetkilerinin artırılması yönünde bir eğilime ve Türk makamlarının Komite'nin tavsiyelerini uygulamadaki gönülsüzlüklerine işaret etmektedir.** Mahkeme'nin içtihadı ve Komite kararları doğrultusunda ihlale sebebiyet veren yargısal ve idari uygulamaların değiştirilmesi yerine, Türkiye'deki yasal mevzuat tam aksi yönde ilerlemektedir.

5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin İFÖD'ün Gözlemleri

35. Yukarıda açıklandığı üzere, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin sorunlu ve Sözleşme standartları ile uyumsuz şekilde uygulanmasına devam edilmektedir. Bu kapsamda İFÖD tarafından EngelliWeb 2021 Raporu'nda kamuoyu ile paylaşılan istatistikler Komite'nin dikkatine sunulacaktır.⁴¹
36. İFÖD'ün EngelliWeb Raporu'nda tespit edildiği üzere 2021 yılında, 8. madde kapsamında toplam **107.706** alan adı ve web sitesi erişime engellenmiştir. Toplam **98.039** idari tedbir kararıyla 98.044 alan adı ve web sitesine erişim engellenmiş ve **5.834** alan adına hakimlik, savcılık ve mahkeme kararlarıyla erişim engelleme tedbiri uygulanmıştır.⁴² BTK başkanı tarafından alınan erişim engelleme kararlarından bir tanesinin dahi yargı kararıyla kaldırıldığı bir örnek İFÖD tarafından tespit edilmemiştir.
37. Komite'nin 1398. Toplantısında alınan ve Hükümet'i detaylı bilgi ve istatistik sunmaya davet etme kararının yinelenmesi gereği yanında İFÖD Komite'yi, **BTK başkanı tarafından alınan**

³⁹ Vladimir Kharitonov/Rusya, no. 10795/14, 23.06.2020, § 45.

⁴⁰ Yükümlülükler, Türkiye'de günlük erişimi 1 milyondan fazla olan yurt dışı menşeli sosyal ağ sağlayıcıları için 6. fıkra gereği, Türkiye'deki kullanıcıların verilerini Türkiye'de barındırma ve verilerin saklanması konusunda gerekli tedbirleri almak; 7. fıkra gereği çocuklara özgü ayrıştırmış hizmet sunma; 13. fıkra gereği BTK tarafından yapılacak kullanıcı haklarına ilişkin düzenlemelere uymak; 16. fıkra gereği kişilerin can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan içerikleri öğrenmesi ve gecikmesinde sakınca bulunması hâlinde, bu içeriği ve içeriği oluşturanla ilişkin bilgileri yetkili kolluk birimleriyle paylaşmak; 18. fıkra gereği sosyal ağ sağlayıcının kurumsal yapı, bilişim sistemleri, algoritmalar, veri işleme mekanizmaları ve ticari tutumları dâhil her türlü açıklamaya ilişkin BTK tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri en geç üç ay içinde vermek; 19. fıkra gereği kamu güvenliğini ve kamu sağlığını etkileyen olağanüstü durumlara ilişkin kriz planı oluşturmak ve BTK'ye bildirmek şeklindedir.

⁴¹ EngelliWeb 2021, s. 8.

⁴² *Ibid*, s. 13.

erişim engelleme/içerik çıkarma kararlarının yargısal denetimine ilişkin detaylı nitel ve nicel verileri sunma konusunda Hükümet'i davet etmeye çağırır. İFÖD Komite'yi, BTK başkanının kararlarının idari yargı tarafından iptal edildiği mahkeme kararlarının örneklerini ve bu kararların hukuki gerekçelerini sunma konusunda Hükümet'ten talepte bulunmaya çağırır.

38. Hükümet'in iddialarının aksine İFÖD, 5651 sayılı Kanun'un Sözleşme'nin 10. maddesi gereği **öngörülebilirlik kriterini karşılamadığı** ve sulh ceza hakimlikleri dahil olmak üzere kamu makamlarının **kötüye kullanımını engelleyecek güvencelerden yoksun olduğu** görüşündedir. Mevzuat değişiklikleri, internette ifade özgürlüğüne getirilen müdahalelerde yasal güvenceleri sağlayacak nitelikte değildir. Ek olarak, ulusal yargı makamlarının uygulamaları da 5651 sayılı Kanun'un uygulamasında güvencelerin bulunmadığını göstermektedir.
39. Yukarıda sunulan bilgi ve istatistiklerin de gösterdiği üzere sulh ceza hakimlikleri, Anayasa Mahkemesi ve AİHM **ıctihadını sistematik olarak göz ardı etmektedir**. Bu kapsamda, Türkiye'nin yargısal pratiklerinin iyi yapılandırılmış olduğu veyahut etkili güvenceler sağladığının söylenmesi mümkün değildir. Bu nedenle rastgele seçilmiş birkaç hakimlik kararının varlığının, yargısal uygulamaların iyileştiğini gösterdiği kabul edilemez. İFÖD bu nedenle, Bakanlar Komite'sini mevcut dava grubu ile ilgili **denetimine devam etmeye** çağırır.

Sonuç ve Tavsiyeler

1. Sulh ceza hâkimlikleri ve idari makamlar tarafından verilen erişim engelleme ve içerik kaldırma kararlarına ilişkin sistematik sorunlar devam etmektedir.
2. Yasal çerçeve öngörülebilir olmaktan uzaktır ve web sitesi sahiplerine veya içerik sağlayıcılarına yargılama sırasında haklarını savunmaları için usuli güvenceler sağlamamaktadır.
3. 5651 Sayılı Kanun, sulh ceza hâkimliklerine ve BTK başkanı gibi idari organların web sitelerinin tamamına erişimin engellenmesine karar vermesini sağlamaya devam etmektedir.
4. Kanunun 8. maddesinde ve diğer hükümlerinde yapılan değişiklikler bu yapısal ve sistemik sorunu ortadan kaldırmamıştır. Yasal değişikliklerin hiçbiri yakın gelecekte benzer bir engelleme kararını engellemeyecektir.
5. Bu sunumda yapılan ayrıntılı analize dayanarak, Bakanlar Komitesi'ni *Ahmet Yıldırım* dava grubunun **incelemesini kapatmamaya** ve sorun hala devam ettiğinden ve daha yakından inceleme gerektirdiğinden bu grubu **gelişmiş prosedür kapsamında incelemeye devam etmeye** davet ediyoruz.
6. Son olarak, Bakanlar Komitesi, hükümetten erişim engelleme ve/veya içerik kaldırma önlemleri hakkında daha ayrıntılı istatistiksel veriler sağlamasını istemelidir.

İfade Özgürlüğü Derneği (“İFÖD”) düşünce ve ifade özgürlüğü hakkını korumak ve geliştirmek amacıyla Ağustos 2017’de kurulmuştur. Dernek, herkesin düşünce ve ifade özgürlüğünden ve bilgi ve haberlere erişim ve yayma hakkından yararlandığı bir toplum öngörmektedir.